איתיביה אביי קרבן א) יחיד שנתערב בקרבן יחיד וקרבן ציבור שנתערב בקרבן ציבור וקרבן יחיד וקרבן ציבור שנתערבו זה בזה נותן ד' מתנות מכל אחד ואחד ואם ב) נתן מתנה מכל אחד יצא ואם נתן ארבע ג) מכולן יצא במה דברים אמורים שנתערבו חיין אבל נתערבו שחוטין נותן ארבע מתנות מכולן ואם נתן מתנה אחת מכולן יצא ד)רבי אומר רואין את המתנה אם יש בה כדי לזה וכדי לזה כשרה ואם לאו פסולה קתני יחיד דומיא דציבור מה ציבור גברי אף יחיד גברי אמר רבא ותסברא הא מתרצתא היא דקתני במה דברים אמורים כשנתערבו חיין אבל נתערבו שחוטין לא מה לי חיים מה לי שחוטין אלא הכי קאמר בד"א שנתערבו שחוטין כעין חיים בכוסות אבל בבולל נותן ד' מתנות לכולן ואם נתן מתנה אחת לכולן ה) יצא רבי אומר רואין את המתנה אם יש בה כדי לזה וכדי לזה כשרה ואם לאו פסולה ומי אית ליה לרבי האי סברא והא תניא ו) אמר רבי לדברי ר"א

קרבן יחיד שנתערב כו'. בכולהו גרסינן קרבן: **קרבן יחיד בקרבן ציבור.** כגון שעיר נשיא בשעיר הרגלים או עולה בעולה: הכי ה) גרסינן **ואם נתן מתנה מכל אחד יצא.** כדאמרן בפרק בית שמאי (לעיל דף לז:) כל הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר: **ארבע מתנות.** שתים ו) מתנות שהן ארבע קאמר: **בד"א.** דבעינן ארבע מתנות מכל אחד לכתחילה: **אבל נתערבו שחוטין.** שנבלל דמם בכוס אחד נותן ד' מתנות מכולם יחד שהרי יש כאן משניהם קסבר יש בילה: **אף יחיד בגברי.** ואע"ג דבעי סמיכה. ומדליצבור לא מצי לאותביה ז) שאין סמיכה בציבור אלא בחטאות הפנימיו' והכא בפנימיות לא קמיירי מדקתני ו) ארבע מתנות: **ותסברא הא מתרצתא היא.** והאי חיין דוקא הוא ולאנתערבו קודם סמיכה קאי הא קתני אבל שחוטין לא בעי ד' מכל אחד לכתחילה ובשחוטין ח) נמי משכחת לה דבעיא כגון שנתערבו כוסות בכוסות ואין ידוע איזהו של זה ואיזהו של זה ולא נבללו הדמים בכוס אחד: **אלא.** האי חיין לאו דוקא והכי קאמר בד"א דצריך ארבע מתנות מכל אחד לכתחילה: **שנתערבו שחוטין.** כוסות בכוסות דהיינו כעין חיין דכל חד לחודיה קאי: **אבל בבולל.** שני הדמים לתוך כוס אחד נותן ארבע מתנות לכולן והשתא ליכא לאותובי סמיכה דהא לאחר שחיטה וסמיכה נתערבו אבל קודם סמיכה ט) לא ירצו לדברי הכל: **רבי אליעזר.** לגבי מי חטאת קאי ומייתינן לה לקמן בפירקין (דף פ.) בלוחית של מי חטאת המוקדשין שנפל לתוכן מים אחרים כל שהוא רבי אליעזר אומר יזה שתי הזאות ולקמן (שם) מפרש מילתיה. וקאמר רבי לדברי רבי אליעזר הזאה אינה צריכה שיעור י)אגבא דנגבלא דלאו צריכה שיעור נהי נמי דיש בילה וסמכינן עלה דודאי יש בכלל ו) הזאה מן המים הכשרים ומצטרפין מה שבראשונה ומה שבשניה מי יימר דמליא יא) שיעורא הזאה:

ויש לומר דהכא נמי כיון שיש לו תקנה ברעיה אין לעשות בלא סמיכה דכי האי גוונא מפלגינן נמי לקמן (דף עו.) גבי אשם משום דאית ליה תקנה ברעיה והשתא לא צריכא בההיא דגיטין לטעמא דפרישית דהתם נמי כיון דאפשר לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עצמו אין לו לעשות בלא סמיכה ומיהו קשה מההיא דפסחים פרק האשה (דף פח:) חמשה שנתערבו [עורות] פסחיהן [ונמצא יבלת באחד מהן] דפטורין מלעשות פסח שני אע"פ שהיו יכולין להביא יב) במותר הפסח ולא יג) יעשו סמיכה אפילו הכי פטורין משום דפסח לא בעי סמיכה ומותר הפסח בעי סמיכה ומאי קפידא איכא אם לא יעשו סמיכה הא ערל וטמא משלחין קרבנותיהן וי"ל כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה כיון דלאי אפשר לתקן אם לא יעבור מצות סמיכה מיהו תימה מ"ש מהא דתנן בכריתות בפ' דם שחיטה (דף כג.) ושניהם מביאין חטאת אחת אלמא מייתי קרבן בלא סמיכה כדי ליפטור את עצמו ובנזיר פ' שני נזירים (דף נז.) שמביאין קרבן בתנאי וי"ל דאע"פ שתיקנו חכמים שיביא קרבן מספק בלא סמיכה כדי לפטור יד) מ"מ קרבן אחר שהוא מחוייב סמיכה ודאי כגון מותר הפסח לא התירו לו חכמים להביאו בלא סמיכה כדי לפטור את עצמו ואם תאמר והא דתנן במסכת שקלים ומייתי לה בפרק האיש מקדש (קדושין דף נה.) בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר זכרים עולות נקבות זבחי שלמים והתם הא בעי סמיכה וכ"ת כשמצאום הבעלים ויכולין לסמוך דלא טו) משמע הכי דתניא התם בראשונה היו ממשכנים מוצאיה להביא נסכיה כו' ויש לומר דשאני התם דאין להם תקנה אחרת לאותן קרבנות אלא שיקרבו בלא סמיכה וטוב להקריב בלא סמיכה ממה שנאמר ימותו וכן י"ל ביורש שמקריב קרבן אביו אע"פ שאינו סומך ולא אמרינן הא בעי סמיכה וא"ת הא דאמרינן לקמן (דף עו:) למחר מביא אשמו ולוגו עמו ואותו אשם טעון סמיכה והביא סמיכה על כרחין היינו בהקפת יד ולא בסמיכה גמורה למ"ד סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא והיכי עביד בלא סמיכה הא בעי סמיכה ובגברא איירי כדמוכח בתוספתא וי"ל דתקוני גברא שאני כדקאמר נמי התם עלה דההיא והא דאמר פ"ג דמועד קטן (דף טו:) דאבל אינו משלח קרבנותיו משום דכתיב שלמים כשהוא שלם ולא כשהוא חסר אבל אי לאו קרא היה משלח טז) איכא לאוקמא בעוף או בקרבן נשים וכן הא דבעי התם מנודה מהו שישלח קרבנותיו והא דקאמר ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודים היו ושלחו קרבנותיהם היינו תמידין שבכל יום ואם תאמר הא דתנן בפרק בתרא דמנחות (דף קז.) פירשתי בן יז) בקר ואיני יודע מה פירשתי מביא פר ועגל וקאמר בגמרא גבי שפה נגדה דאחד מהם לפר [ואחד] לעגל והיכי עביד הכי הא בעי סמיכה וי"ל דהתם בקיץ למזבח איירי שהיא נדבת ציבור ולא בעי סמיכה ומיהו קשה מההיא דכל המנחות באות מצה (מנחות דף סב:) דאמר השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו והיכי עביד הכי והא בעי סמיכה ומדקתני יח) מניף משמע דאיירי בשלמים ובקרבן נשים ליכא לאוקמה דהא תנא ליה רישא והאשה כהן מניף על ידה ודוחק להעמידה בקרבן ערל וטמא והנך קושיות שהקשיתי אינם לפי טעם ראשון שפירשתי לפי שלא חשו על הסמיכה אלא משום שיש עדיין נדנוד אחר דשמא אינו קיים וזה לא שייך אלא בחטאת דאם מתו בעליה למיתה אזלא אבל בשאר קרבנות לא אבל לפי טעם אחרון שפירשתי דכל היכא שיכול לתקן הדבר ולקיים מצות סמיכה אין לו לעשות בלא סמיכה קשה וי"ל דאיירי ביורש כרבי יהודה דאמר יורש אינו סומך והכא דלא משני ביורש משום דדומיא דחטאת קתני כדפרישית וכן בגיטין (דף כח.) השולח חטאתו קתני ויש לתמוה ערל וטמא מ"ש יט) משלחין קרבנותיהם הא אפשר כ) לערל עד שימול ולטמא עד אשר יטהר ויעשו סמיכה ונראה לומר דבאותם שאין להם תקנה איירי כגון ערל שמתו אחיו מחמת מילה דל"א למולו בשום ענין וטמא כגון זב ומצורע דאין רפואתן תלויה בעצמן אי נמי בקרבן הקבוע להם זמן כגון עולת ראיה וחגיגה (כגון) כא) שהיה עובר עליהם בבל תאחר וא"ת נהי דסמיכה לא מעכבא מ"מ ערל וטמא שאין יכולין לסמוך נימא כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו וכן בההיא דשקלים ודכריתות ודנזיר דלכל הני נמי דאין יכולין לסמוך מטעם ספק תקשי שפיר אין ראוין לבילה כדאשכחן בפ' המוכר את הספינה (ב"ב פא:) גבי ביכורים וי"ל דנפקא לן מהא דאמרינן בפ"ג דמועד קטן (דף טו:) וביום בואו אל הקדש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו זו עשירית האיפה שהכהן מביא בשעה כב) שבא תחילה לעבוד ודריש התם רבי שמעון בבואו יקריב בזמן שראוי לביאה ראוי להקרבה בזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרבה כגון טמא מת ומצורע משמע דוקא עשירית האיפה אבל שאר קרבנות משלח מיהו אין כל כך ראיה מזה דדלמא הא דמשלח שאר קרבנות היינו בהני דלא בעו סמיכה דומיא דעשירית האיפה ויש לדקדק מהא דדרשינן כג) בת"כ כד) מזובו ולא מנגעו שמע מינה דטמא משלח קרבנותיו דבהבאת קרבן איירי ועוד יש לדקדק מדממעטינן בפ"ק דחגיגה (דף ד:) טמא מראיה מדכתיב כה) והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה ש"מ דשאר קרבנות משלח ולא חיישינן כו) לענין סמיכה בראוי לסמיכה ומיהו למ"ד בפ' כל הפסולין (לעיל דף לג.) דטמא כל סמיכה דאפשר דמעייל ידיה וסמיך לא מצי למידק מהני קראי היכא דלא אפשר לסמוך שלא תהא סמיכה מעכבת מטעם דאינו ראוי לבילה ושמא י"ל דלמאן דאית ליה ביאה במקצת לא שמה ביאה קא סבר כל הסומך ראשו ורובו הוא מכניס אי נמי אית ליה דמרחק לפון ומאן דס"ל דלא בעינן ראשו ורובו קא סבר ביאה במקצת שמה ביאה מיהו אכתי קשה אי תיכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא א"כ יכולה כז) לסמוך אברא ויש לומר דבפרק כל הפסולין (שם לג.) מסקינן דתיכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ל):

ואם נתן ארבע מכולן יצא. פירש בקונטרס כח) מזה שנים ומזה שנים ותימה דבאחת מזה ובאחת מזה סגי ואין לומר דאתיא כבית שמאי (לעיל דף לו:) דאמרי ובחטאת שתי מתנות דהא קתני סיפא ואם נתן מתנה אחת מכולן יצא ויש כט) לומר דקאי על כל ארבע חטאות שנים של יחיד ושנים של ציבור ואיכא השתא ארבע כוסות ולהכי קאמר נתן ד' מתנות יצא דהיינו מתנה אחת מכל אחת ואחת:

מסורת הש"ס

א) ירושלמי יומא פ"ה ה"ד, ב) [לקמן פ.], ג) מנחות צב., ד) יומא יד., ה) [ע' תוי' יבמות קד: ד"ה דאמרן], ו) מצורע זבים פ"ה ה"א, ז) [ועי' כ"ז בגיטין פ' כל הגט דף כח: במד"ה והא ובמהרש"ל שם]

◆

שינויי נוסחאות

א] פ"א כתוב חטאת, במקום קרבן [בכל הברייתא] (שטמ"ק וכ"ה ברשי' כת"י). ועי' שט"ק בענין חילוק הגירסאות: ב] תיבות ואם נתן מתנה מכל אחד יצא ליתא בכתה"י ובתוספתא פ"ח וכן ליתא בכל דפוסים הישנים. ולהגהות חטאת [שבאות א] כולאי הוא מיותר דהיינו ואם נתן ארבע מכולן וכדמוכח מן התוס' דלא הוו גרסי לה. והבכ"ח הוסיפו מרש"י ולדידיה קאי מתנה בכי לחטאת וארבע בכי לעולה (דקדו"ס). ועי' ש"מ ד"ה ואם נתן. ובתד"ג ובטו"ק ומ"ש: ג] ארבע מתנות מכולן כל"ל (רש"מ): ד] נ"ל מכולן (שו"מ): ה] דבור זה נ"ל אחר ד"ה ארבע מתנות (צ"ק): ו] נ"ל שתי (צ"ק): ז] מדקתני דלא מעכבי ארבע מתנות (באה"מ). ובס"ת תיקן בכנוס' רש"י כת"י: ח] נ"ל הלא בשחוטין (ש"מ): ט] סמיכה ירצו לדברי הכל כל"ל (שו"ח). [תיבות לא ירצו ליתא בכ"ו]. וגי' נ"ק סמיכה לא יצא כל"ל והפ"ד ותה"ד לדברי ר"א: י] נ"ל בכל (גליון): יא] נ"ל דאיכא שיעורא (ש"מ): יב] להביא ולהתנות במותר כל"ל (ש"מ): יג] תיבות ולא יעשו סמיכה נמחק (צ"ק): יד] לפטור את עצמו כל"ל (ב"ש): טו] נ"ל לא (ב"ש): טז] משלח אצ"פ שאינו יכול לסמוך כל"ל (ב"ש): יז] נ"ל מן הבקר (ש"מ והגר"ב): יח] נ"ל דמדקתני (ש"מ): יט] נ"ל מאי טעמא. וכ"ה בדפוסי ונציה. ובגליון כי כ"ה מ"מ: כ] בכ"מ נוסף להמתין: כא] נ"ל או כגון (ש"מ). [ובנ"ק מוחק תיבת כגון]: כב] גי' ש"מ בשעה שמתחנך לעבודה: כג] מדכתיב ובאת שמה והבאתם כל"ל (ב"ש וכ"ה בתוס' גיטין כח ע"ב): כד] חיישינן שיהיה ראוי לסמיכה כל"ל (צ"ק. וכ"ה בתוס' גיטין שם): כה] נ"ל יכול (צ"ק): כו] עי' בגוס' רש"י כת"י (הגר"ב): כז] מכאן ועד סוף הדיבור הוא תוספת (ב"ש): כח] מכאן עד סק"ד ליתא בכ"י: כט] נ"ל מצת לעת הילכך איתה צריכה בדיקה הסק"ד (כ"י): ל] בכ"י ליתא לציבור זה. אבל להלן גר' חטאת צבור שנתערבה בחטאת יחיד כגון כו':

◆

שיטה מקובצת

חטאת יחיד שנתערב בחטאת צבור. ול"ת הא חטאת יחיד נקבה וחטאת צבור זכר, ותירץ בקונטרס דמשכחת לה בשעיר נשיא בשעירי רגלים דשניהם זכרים: [illegible] יצא אלמא דמתנה אחת כשרה לכן חטאת כבית. וי"ל דקאי אארבע מתנות דברייתא יחיד ביחיד וצבור בצבור, ותוחק, ולכן נראה דגרסינן אם נתן מתנה אחת מכל אחד יצא, אי נמי לי נתן שנים מכולן יצא: מה ציבור גברי אף יחיד גברי, ויש"ה דבלאו הכי דייקא מגי לאותבי, דהא לא מתוקם אלא בשעיר נשיא כדפירש בקונטרס לעיל:

מוסף רש"י

לדברי ר"א. דמכשיר בשתי הזאות (לקמן פ.):

◆

נוסחאות רש"י כת"י

הגיזר הוא כגון] כגון שנחתכו רגליה או ניקב קרום של מוח שלה לאו ולפקליה ולילך ליסמרי: **ואי לא ידע לה.** שאין טריפותה ניכר: **מנא ידע.** מעיקרא שנתערבה כאן טריפה: **נקובת הקוץ.** כבשר ולא לחלל ובשירה, ומום נמי לא הוי דהדר בריא: **דרוסת הואב.** טריפה דקאי ליה ויתרא, ובין דרוסה לנקובה לא ידיע: **נפולה.** נפולה מן הגג ותנן לה גבי טריפות משום ריסוקי איברים וגם אם שחטה בתוך מעת לעת ואפילו בדקה לאחר שחיטה בכל מיני טריפות ולא מצא, ואם שהתה מעת לעת ושחטה צריכה בדיקה בכל מיני בדיקות טריפות, הילכך ידעו שאם תאמר ימכרו לצריכי אותו המין וישחטו בעזרה והטריפה אשר תמצא תיפסל נמצא מכניס תדיר ספק טריפה לעזרה: **נפולה נמי ניבדקה.** דהא אם יכולות כולן להלך אין כאן טריפה וימכרו לצריכי אותו המין דאיכא למאן דאמר באלו טריפות עמדה על רגליה אינה צריכה לשהות מעת לעת כמו] קודם שחיטה אבל בדיקה לאחר שחיטה בעיא ואם הלכה אפילו בדיקה לא בעיא: **קסבר.** ר"ש לקיש דמוקי מתני' בהכי, עמדה צריכה מעת לעת קודם שחיטה ובדיקה לאחר שחיטה, ואפילו אם הלכה צריכה בדיקה לאחר שחיטה. ואם תאמר יקרבו ויבדקו, כיון דלאיתחזק ספק טריפה לא מעיילינן לה לעזרה: **ולר טריפה לא יקרב.** בפרק כל האסורין במסכת תמורה (תמורה לג.): **דרוסת הואב.** הנקב מתוך ולא עגול שהאיפורין קורע ויורד כשהוא מכה בבשר: **עמדה.** על רגליה ולא הלכה אינה צריכה לשהות מעת לעת קודם שחיטה אבל בדיקה לאחר שחיטה בעיא ואם הלכה אפילו בדיקה לא בעיא: **והא בעי סמיכה.** בבעלים ולא ידיע מי בעלי דלקתני יקרב לשם מי שהוא: **בקרבן נשים.** דלא בעי סמיכה דאמר מר (קידושין לו.) בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות: **אבל קרבן אנשים לא.** בתמיה, איני כשר ליקרב בתערובות: ע"ב תעמד קודם

חטאת לי] **יחיד שנתערב בחטאת יחיד.** בכולהו גרסינן חטאת בתוספתא. **חטאת יחיד וחטאת לצור שנתערבו.** כגון שעיר נשיא בשעירי רגלים: **ואם נתן ארבע מכולן.** מזה שנים ומזה שנים יצא דכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר: **במה דברים אמורים.** דצריך ארבע מתנות מכל אחד בתחילה, כשנתערבו חיים: **אבל נתערבו שחוטין.** נבלל דם (כלם) שניהם בכוס אחד: **נותן ארבע מתנות מכולן.** שהרי יש כאן משניהן נמצא ארבע מתנות מכל אחד: **אף יחיד בגברי.** ואע"ג דבעי סמיכה. ומדלצבור לא מצי לאותוביה שאין סמיכה בצבור אלא בחטאות הפנימיות והכא בחיצונות קא מיירי מדקתני ואם נתן מתנה אחת יצא ובפנימיות קיימא לן מתנה אחת מהן מעכבת: **ותסברא הא מתרצתא היא.** וחיין דווקא דמתוקמין סמיכה קאמר אבל שחוטין לא בתמיה וכי בשחוטין נמי לא משכחת לה לקמייתא דצריך ליתן ד' מתנות מכל אחד וכגון שנתערבו כוסות בכוסות ולא נבללו: **אלא.** חיין לאו דווקא ולא במחוסרי סמיכה מיירי אלא כולה בשחוטין וכבר סמכו עליהן: **ואפי חיים דקאמר שחוטין כעין חיים.** שאין דמם נבלל זה בזה אלא נתערב כום בכוס ואין ידוע איזה של יחיד ואיזה של ציבור: **אבל בבולל.** שנתערב כום לתוך כום. והאי אבל נתערבו בשחוטין דקתני, איידי דקא קרי תנא לתערובת כוסות חיין קרי לתערובת בבולין שחוטין:

ומי אית ליה לרבי האי סברא. דמתנה צריכה שיעור: **לדברי ר' אליעזר.** לקמן (דף פ.) מייתינן לה בהאי פרקין בלוחית של מי חטאת שנפלו לתוכה מים כל שהן שאין של מי חטאת ר' אליעזר אומר יזה ב' הזאות, ופירשה רבי למילתיה ואמר דקסבר ר' אליעזר יש בילה והזאה אינה צריכה שיעור ומחדא הזאה נמי הוה סגי ליה אלא קנסא קנסוהו רבנן כי היכי דלא נשתרש ליה שלא ישתכר בתערובות מים הפסולין, דקתני אמר רבי לדברי ר' אליעזר הזאה כל שהוא מטהרת שההזאה אינה צריכה שיעור, והזאה מתנה כשר ומהנה פסול כלומר ואפילו נתערבו פסולין בכשרין נמי אין תערובתן פוסלתן דכיון שיש בילה נפיק ידי הזאה בכל שהו שיש בה מן הכשרים, ולא מתנה דוקא נקט דלאו לר' אליעזר הזאה צריכה שיעור כי מזה ב' הזאות אלו הוי דלמא ריבן מן הפסולין קן אלמא לר' אין הזאה צריכה שיעור וקפ"ד הוא הדין למתנות דם התמנה: